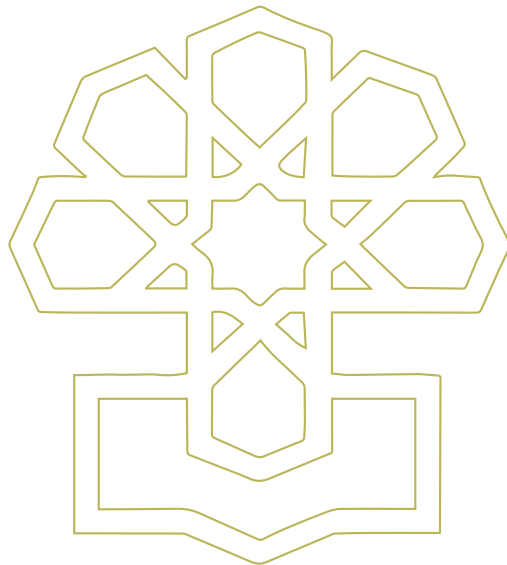

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

بررسی ایده تعیین متولی واحد برای حوزه آموزش فنی و حرفه‌ای غیررسمی کشور

مشخصات گزارش:

مهدی مهدی

چکیده

در «طرح اساسنامه سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور» با شماره ثبت ۸۵۲، وظایف و اختیاراتی برای سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور مقرر شده است که این سازمان را از جایگاه فعلی به عنوان یکی از دستگاه‌های مجری این حوزه فراتر برده و در جایگاه نهاد متولی واحد و تنظیم‌گر بالادستی آموزش‌های مهارتی غیررسمی در کشور قرار می‌دهد. این امر در مغایرت با قوانین و مقررات متعددی از جمله قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی قرار دارد. بر اساس قوانین و مقررات موجود، شورای عالی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی در جایگاه تولی‌گری یکپارچه آموزش‌های مهارتی غیررسمی کشور قرار دارد و دستگاه‌های مجری این آموزش‌ها در عرض هم قرار داشته و موظف هستند در چهارچوب ساز و کارها، استانداردها و ضوابط مصوب شورای عالی مذکور فعالیت نمایند؛ لذا نمی‌توان سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور را به عنوان مرجع اصلی ارائه آموزش‌های مهارتی غیررسمی در کشور تعیین کرد.

شماره مسلسل:

۲۷۰۱۹۱۹۸

تاریخ انتشار:

۱۴۰۲/۵/۱۶

مقدمه

آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی غیررسمی، نوعی آموزش است که در خارج از نظام آموزش رسمی ارائه و به اخذ گواهینامه شایستگی منجر می‌شود. یکی از دستگاه‌های مجری در این حوزه، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور ذیل وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی است که به ارائه آموزش‌های مهارتی برای کارجویان و شاغلان می‌پردازد. این سازمان تاکنون فاقد اساسنامه بوده و با توجه به ضرورت‌های موجود، اخیراً «طرح اساسنامه سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور» (شماره ثبت ۸۵۲) در تاریخ ۱۴۰۱/۹/۲۳ در مجلس شورای اسلامی اعلام وصول شده است (اظهار نظر کارشناسی درباره کلیات طرح اساسنامه سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، ۱۴۰۲). در این طرح، وظایف و اختیاراتی از قبیل هماهنگی در مدیریت و برنامه‌ریزی، استانداردسازی، تضمین کیفیت، اعتباربخشی و اعتبارسنجی (ماده ۱)، تدوین خط‌مشی و هماهنگی (بند «۱» ماده (۲)، طراحی و استقرار نظام صلاحیت حرفه‌ای (بند «۲۴» ماده (۲)) و تهیه و تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های لازم به منظور توسعه کمی و کیفی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی غیررسمی در سطح کشور (بند «۳» ماده (۲)) برای سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور وضع شده است که این سازمان را از جایگاه فعلی به عنوان یکی از دستگاه‌های مجری این حوزه فراتر برده و در جایگاه نهاد متولی واحد و تنظیم‌گر بالادستی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای غیررسمی در کشور قرار می‌دهد. در گزارش حاضر به بررسی انتقادی این مسئله با توجه به نقش شورای عالی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی کشور و سایر قوانین و مقرراتی که وظایفی را در حوزه آموزش‌های مهارتی غیررسمی برای دستگاه‌های اجرایی دیگر مقرر ساخته‌اند، پرداخته می‌شود.

دفتر مطالعات آموزش و فرهنگ

نقش تولی گری شورای عالی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی

اصلی ترین سند بالادستی در حوزه آموزش فنی و حرفه‌ای در حال حاضر، قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی است (مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۶/۸/۲۴) که تقسیم کار ملی در این حوزه را انجام داده و جایگاه و اختیارات دستگاه‌های مربوطه را معین کرده است. براساس این قانون، شورای عالی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی با نقش‌هایی از قبیل سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی کلان، تنظیم گری، تضمین کیفیت، طراحی و نظارت بر چارچوب صلاحیت حرفه‌ای و نظارت بر کل حوزه آموزش فنی و حرفه‌ای کشور شامل رسمی و غیررسمی تشکیل شده است (ماده ۶). همچنین، در آیین‌نامه اجرایی قانون مورد نظر که به تصویب هیئت وزیران رسیده است، وظایف و اختیاراتی درباره تولی گری واحد به شورای عالی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی سپرده شده که برخی از موارد آن به شرح زیر است (ماده ۳) آیین‌نامه اجرایی قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی، (۱۳۹۷):

- هماهنگی در سیاست‌گذاری، تنظیم گری و راهبری نظام در چارچوب اسناد بالادستی؛
- برقراری تعامل بین دستگاه‌های مجری، بنگاه‌های اقتصادی و تشکل‌های صنفی؛
- تصویب استانداردهای آموزشی، ارزشیابی و شایستگی حرف براساس نسخه استانداردهای ملی و بین‌المللی طبقه‌بندی حرف و مشاغل؛
- طراحی و نظارت بر اجرای نظام صلاحیت حرفه‌ای و نظارت بر آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی؛
- تأیید چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی؛
- تصویب ساز و کار ارتباط بین مدارک و گواهینامه‌های صلاحیت حرفه‌ای مبتنی بر چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی؛
- تهیه و تصویب دستورالعمل پایش نظام و ارائه گزارش به مراجع ذی صلاح.

با توجه به مستندات قانونی فوق، در حال حاضر شورای عالی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی در جایگاه تولی گری و تنظیم گری واحد حوزه آموزش فنی و حرفه‌ای غیررسمی در کشور قرار دارد و اختیاراتی که در طرح اساسنامه سازمان فنی و حرفه‌ای کشور برای این سازمان در نظر گرفته شده است، با وظایف و اختیارات شورای عالی در تراحم و مغایرت قرار داشته و می‌تواند به جایگاه و اثرگذاری آن خدشه وارد کند.

دستگاه‌های مجری آموزش‌های مهارتی غیررسمی در قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی

براساس بند «۹» ماده (۲) قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای، به‌غیراز سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، دستگاه‌های اجرایی و بنگاه‌های اقتصادی نیز به‌عنوان مجریان آموزش‌های مهارتی غیررسمی در کشور مطرح هستند. این بند، تمایزی بین مجریان سه‌گانه یادشده قائل نشده است. براساس ماده (۵) قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی، ارکان این نظام شامل چهار سطح می‌شود که عبارتند از:

- سطح ۱.** شورای عالی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی
  - سطح ۲.** دستگاه‌های مجری حاکمیتی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی
  - سطح ۳.** مجریان متصدی کارگزاری شامل ارائه‌دهندگان دولتی و غیردولتی از قبیل هنرستان‌ها، دانشگاه فنی و حرفه‌ای، مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای، مراکز آموزش روستایی و جهاد کشاورزی و غیره
  - سطح ۴.** انجمن‌های علمی - حرفه‌ای و اتحادیه و صنوف حرفه‌ای و شغلی
- در سطح ۲ نظام آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی، منظور از دستگاه‌های مجری حاکمیتی، وزارت‌تخانه‌های مجری آموزش‌های مهارتی هستند. در این سطح، به‌طور خاص از وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی نام برده شده است و علاوه بر اینها، به‌وزارت‌تخانه‌ها یا سازمان‌های دیگری اشاره شده است که براساس قانون وظیفه آموزش و تربیت مهارتی را برعهده دارند. در اینجا، سه نکته مهم حائز اهمیت است: اولاً، دستگاه‌های مجری در عرض هم قرار دارند و امتیازی درباره یک دستگاه نسبت به دستگاه‌های دیگر وجود ندارد؛ ثانیاً، تفکیک روشنی بین دستگاه‌های مجری آموزش مهارتی رسمی از دستگاه‌های مجری آموزش مهارتی غیررسمی انجام نشده و فرضاً وزارت‌تخانه‌های آموزش و پرورش و علوم، تحقیقات و فناوری از ارائه آموزش‌های مهارتی غیررسمی منع نشده‌اند و ثالثاً، دستگاه مجری حاکمیتی خاصی به‌عنوان متولی واحد در حوزه آموزش‌های مهارتی غیررسمی تعیین نشده است و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با «وزارت‌تخانه‌های دیگری» که براساس قانون این وظیفه را دارند، علی‌السویه هستند. برخی از مصادیق وزارت‌تخانه‌های دیگر را با توجه به ترکیب شورای عالی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی می‌توان شامل وزارت‌تخانه‌های صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی و فرهنگ و ارشاد اسلامی قلمداد کرد که آموزش‌های مهارتی آنها صرفاً در حوزه غیررسمی جای می‌گیرند (ماده ۶). بر این اساس، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور که یکی از سازمان‌های متبوع وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی است در جایگاهی قرار ندارد که به‌عنوان متولی واحد آموزش‌های مهارتی غیررسمی در کشور و بالادست وزارت‌تخانه‌های مجری این آموزش‌ها مطرح باشد.

دستگاه‌های مجری آموزش‌های مهارتی غیررسمی در سایر قوانین و مقررات موضوعه کشور

همان‌گونه که اشاره شد در بند «۲» ماده (۵) قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی به وزارتخانه‌ها یا سازمان‌های دیگری اشاره شده است که براساس قانون، وظیفه آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای را برعهده دارند. در این قسمت، با مراجعه به قوانین و مقررات موجود برخی از دستگاه‌هایی که در زمینه آموزش مهارتی غیررسمی وظیفه‌ای برعهده آنها گذاشته شده است، احصا شده‌اند (جدول ۱).

جدول ۱. مستندات قانونی وظایف دستگاه‌های مجری آموزش‌های مهارتی غیررسمی در کشور

شماره	دستگاه	مستندات قانونی	مأموریت
۱	وزارت جهاد کشاورزی	قانون تشکیل سازمان آموزش کشاورزی (۱۳۵۴)	ماده (۲) - وظایف سازمان عبارت است از: الف) تشخیص و تعیین نیازها و تهیه و تنظیم برنامه‌های لازم برای تربیت نیروی انسانی در بخش خصوصی و عمومی کشاورزی تا سطح متخصص فنی (تکنیسین). اجرای برنامه‌های آموزشی و کارآموزی برای جوابگویی به نیازهای مذکور. ب) تهیه و تنظیم برنامه‌های آموزشی و کارآموزی کوتاه‌مدت و بلندمدت برای تربیت معلم و مربی. برنامه‌های مذکور با نظر وزارت علوم و آموزش عالی و وزارت آموزش و پرورش تنظیم و حسب مورد اجرا خواهد شد. د) ایجاد و تأسیس مراکز آموزش کشاورزی با توجه به نیازهای کشور به پیشنهاد رئیس سازمان و تصویب شورای عالی.
		مصوبه (شرح وظایف تفصیلی وزارت جهاد کشاورزی) (هیئت وزیران، ۱۳۸۱/۴/۲)	بند (ب-۱۴) - برنامه‌ریزی و اجرای آموزش‌های علمی - کاربردی و فنی - حرفه‌ای شاغلان بخش کشاورزی و صنایع روستایی در چارچوب سیاست‌های مصوب و همچنین آموزش روش‌ها و فنون نوین کشاورزی و دامداری به تولیدکنندگان مربوط.
		قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور (۱۳۶۷)	ماده (۳) - وظایف سازمان: (۱۹) - تنظیم و اجرای برنامه‌های آموزشی جهت آماده‌سازی نیروهای کارآمد در زمینه‌های مربوط به میراث فرهنگی با هماهنگی دستگاه‌های ذی‌ربط.
۲	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	قانون حمایت از هنرمندان، استادکاران و فعالان صنایع دستی (مصوب ۱۳۹۶/۱۰/۲۶ مجلس شورای اسلامی)	تبصره (۲) بند (خ) ماده (۳) - طراحی، برنامه‌ریزی، توسعه و نظارت بر کلیه آموزش‌های غیررسمی صنایع دستی کشور اعم از آموزش‌های عمومی، تخصصی و مجازی با سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری می‌باشد. کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی فعال در امر آموزش صنایع دستی مکلفند سیاست‌های تعیین شده سازمان را در آموزش‌های خود رعایت نمایند.
		اساسنامه سازمان صنایع دستی ایران (هیئت وزیران، ۱۳۸۳/۱۲/۲۴)	ماده (۴) - وظایف سازمان: ۵. برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری و نظارت بر وضعیت کارگاه‌های تولیدی و آموزشی صنایع دستی. ۹. طراحی نظام جامع آموزش و تربیت نیروی انسانی مورد نیاز صنایع دستی با بهره‌مندی از فناوری‌های نوین و هماهنگی و برنامه‌ریزی جهت ارتقای دانش و مهارت صنعتگران و هنرمندان و ایجاد هماهنگی لازم بین آنها به منظور افزایش اثربخشی این خدمات.
		قانون اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (مصوب ۱۳۶۵/۱۲/۱۲)	بند (۱۷) ماده (۲) - صدور اجازه تأسیس، توسعه یا انحلال مؤسسات آزاد آموزش‌های هنری و فرهنگی و سینمایی و نیز انجمن‌های فرهنگی و هنری و تصویب آیین‌نامه‌های مربوط و نظارت بر اجرای آنها طبق ضوابط و مقررات قانونی مربوطه.
۳	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	ضوابط تأسیس و نظارت بر آموزشگاه‌های آزاد هنری (مصوب جلسه ۴۷۷ مورخ ۱۳۸۰/۱/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی)	تبصره ماده (۳) - کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و نهادهای دولتی باید برای مجوز فعالیت آموزش‌های هنری از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تقاضای صدور پروانه نمایند. ماده (۷) - به منظور دستیابی به اهداف زیر شورای مرکزی نظارت بر آموزشگاه‌های آزاد هنری در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل می‌شود: الف) رسیدگی و نظارت بر عملکرد آموزشگاه‌های آزاد هنری در سراسر کشور...
۴	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	مصوبه (سیاست‌ها، حدود وظایف و نحوه فعالیت مراکز مجری آموزش‌های آزاد کشور) (شورای عالی انقلاب فرهنگی، جلسه ۴۸۳ مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۳)	ماده (۴) - صدور مجوز فعالیت‌های آموزشی آزاد در قالب دوره‌های آموزش عالی آزاد و دوره‌های تخصصی و کاربردی کوتاه‌مدت بالاتر از سطح دوره متوسطه و همچنین برگزاری کلاس‌های کنکور برای دوره‌های کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی ارشد و دکتری در دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی مربوط به گروه غیرپزشکی و پزشکی تحت عنوان مؤسسه آموزش عالی آزاد و نظارت بر آنها حسب مورد از وظایف و اختیارات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشد.

شماره	دستگاه	مستندات قانونی	مأموریت
۵	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	قانون آموزش مداوم جامعه پزشکی کشور (۱۳۷۵)	ماده (۱) - به منظور ارتقای سطح دانش و مهارت های شغلی جامعه پزشکی کشور، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نسبت به آموزش مداوم جامعه پزشکی کشور (پزشک، دندانپزشک، دکتر داروساز، دکترای حرفه ای و متخصصان علوم آزمایشگاهی تشخیص طبی و دکترای علوم بهداشتی) با همکاری سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران و برگزاری و ارزشیابی آموزش مداوم جامعه پزشکی، در طول هر پنج سال اقدام نماید. ماده (۴) - کلیه افراد مشمول این قانون موظفند در زمان صدور یا تمدید اجازه فعالیت در رشته های گروه پزشکی و حرفه وابسته مانند پروانه تأسیس مطب، پلی کلینیک، بیمارستان، آزمایشگاه، رادیولوژی و داروخانه و دفتر کار ارزشیابی و ارتقای اقتشار پرستاری، گواهی شرکت در دوره های آموزش مداوم جامعه پزشکی مربوط را که تا آن زمان شامل فرد می شود، ارائه نمایند.
		مصوبه (سیاست ها، حدود وظایف و نحوه فعالیت مراکز مجری آموزش های آزاد کشور) (شورای عالی انقلاب فرهنگی، جلسه ۴۸۳ مورخ ۲۳/۵/۱۳۸۰)	ماده (۴) - صدور مجوز فعالیت های آموزشی آزاد در قالب دوره های آموزش عالی آزاد و دوره های تخصصی و کاربردی کوتاه مدت بالاتر از سطح دوره متوسطه و همچنین برگزاری کلاس های کنکور برای دوره های کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی ارشد و دکتری در دانشگاه ها، مؤسسات آموزش عالی مربوط به گروه غیرپزشکی و پزشکی تحت عنوان مؤسسه آموزش عالی آزاد و نظارت بر آنها حسب مورد از وظایف و اختیارات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می باشد.
۶	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی - سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور	قانون کار (۱۳۶۹/۸/۲۹)	ماده (۱۰۸) - وزارت کار و امور اجتماعی موظف است برحسب نیاز و با توجه به استقرار نوع صنعت موجود در نقاط مختلف کشور برای ایجاد و توسعه مراکز کارآموزی ذیل در سطوح مختلف مهارت اقدام نماید: الف) مراکز کارآموزی پایه برای آموزش کارگران و کارجویان غیرماهر ب) مراکز کارآموزی تکمیل مهارت و تخصص های موردی برای بازآموزی، ارتقای مهارت و تعلیم تخصص های پیشرفته به کارگران و کارجویان نیمه ماهر، ماهر و مربیان آموزش حرفه ای ج) مراکز تربیت مربی برای آموزش مربیان مراکز کارآموزی د) مراکز کارآموزی خاص معلولین و جانبازان با همکاری وزارتخانه ها و سازمان های ذی ربط (مانند وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، بنیاد شهید، بنیاد جانبازان و ...). ماده (۱۱۱) - علاوه بر تشکیل مراکز کارآموزی توسط وزارت کار و اجتماعی، آموزشگاه فنی و حرفه ای آزاد نیز به منظور آموزش صنعت با حرفه معین به وسیله اشخاص حقیقی یا حقوقی، با کسب پروانه از وزارت کار و امور اجتماعی تأسیس می شود.
		قانون بیمه بیکاری (۱۳۶۹/۶/۲۶)	تبصره (۳۳) ماده (۹) - سازمان آموزش فنی و حرفه ای وزارت کار و امور اجتماعی مکلف است هم زمان با اجرای قانون بیمه بیکاری، آموزش مهارت های مورد نیاز بازار کار و نیز بازآموزی و تجدید مهارت کارگران تحت پوشش بیمه بیکاری موضوع بند «ج» ماده (۷) این قانون را در مراکز آموزش فنی و حرفه ای و یا مراکز آموزش جوار کارخانجات فراهم نماید.
		قانون الزام فراگیری آموزش های فنی و حرفه ای برای اشتغال به کار (۱۳۷۶/۳/۱۱)	تبصره (۱۱) - زمینه ارتقای آموزش ضمن کار کارگرانی که قبلاً در واحدهای فوق الذکر اشتغال یافته اند براساس برنامه های زمان بندی شده سازمان آموزش فنی و حرفه ای خواهد بود. تبصره (۴) - سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور موظف است با استفاده از امکانات موجود به منظور رفع مشکلات احتمالی زنان جویای کار در کلیه مراکز استان ها و شهرستان ها متناسب با فرصت های شغلی زمینه آموزش فنی و حرفه ای بانوان را فراهم نماید.
		قانون تشکیل سازمان پژوهش و نو سازی آموزشی (۱۳۵۵)	بند (۶) ماده (۲) - تربیت کارشناسان مورد نیاز وزارت آموزش و پرورش و اجرای برنامه های کارآموزی برای معلمان و مسئولان مدارس و مجریان مربوط
۷	وزارت آموزش و پرورش	قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش (۱۳۶۶)	ماده (۱۰) - وزارت دارای وظایف زیر است: ۹. آموزش مستمر معلمان و کارکنان وزارت به منظور ارتقای سطح توانایی شغلی آنان. ۱۴. صدور اجازه تأسیس و نظارت مستمر بر مدارس وابسته به مردم و دیگر دستگاه های اجرایی و آموزشگاه های آزاد.
۸	نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	آیین نامه اجرایی آموزشگاه های رانندگی (هیئت وزیران، ۱۳۸۳/۱۲/۵)	بند «ج» ماده (۱) - اجازه تأسیس آموزشگاه رانندگی: اجازه نامه ای است که با رعایت مقررات این آیین نامه توسط راهنمایی و رانندگی صادر و به متقاضی واجد شرایط تسلیم می گردد. تبصره (۲) بند «پ» ماده (۱۶) - کلیه آموزشگاه ها موظفند برنامه آموزشی هنرجویان را طبق دستورالعملی که به پیشنهاد راهنمایی و رانندگی نیروی انتظامی به تصویب وزیر کشور می رسد به مورد اجرا بگذارند. ماده (۲۰) - راهنمایی و رانندگی با ارائه گواهی آموزش صادره از آموزشگاه ها، نسبت به انجام آزمون های مربوط به قوانین و مقررات راهنمایی و رانندگی و آزمون عملی سنجش مهارت رانندگی داوطلبان و اعطای گواهینامه رانندگی به متقاضیان اقدام می نماید.

بررسی مستندات قانونی موجود که ۱۵ مورد آنها در جدول ۱ آمده است، نشان می‌دهد که حداقل تعداد هشت دستگاه اجرایی مختلف در زمینه ارائه آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی غیررسمی دارای تکلیف و وظیفه قانونی هستند. این دستگاه‌ها از نظر جایگاه و سلسله‌مراتب اداری در عرض هم قرار دارند و هیچ دستگاهی از جمله سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور تفوق قانونی نسبت به دستگاه‌های دیگر نداشته و نمی‌تواند در جایگاه تولی‌گری همه‌جانبه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای غیررسمی قرار گیرد.

جمع‌بندی

در این گزارش، ایده تعیین متولی واحد در حوزه آموزش‌های مهارتی غیررسمی در کشور بر مبنای قوانین موجود بررسی شد. بررسی قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی و سایر قوانین و مقررات موضوعه کشور در این زمینه به استخراج نکات مهمی منجر شد که به صورت زیر خلاصه می‌شود:

۱. بر اساس قوانین موجود، حوزه آموزش فنی و حرفه‌ای غیررسمی کشور دارای یک نظام و ساختار است که شورای عالی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی در رأس این نظام قرار داشته و وظایف تولی‌گری واحد شامل سیاست‌گذاری، ایجاد هماهنگی، تنظیم‌گری، تضمین کیفیت و طراحی و استقرار نظام صلاحیت حرفه‌ای را بر عهده دارد.
  ۲. اجرای آموزش‌های مهارتی غیررسمی به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی که سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور ذیل آن قرار دارد، محدود نبوده و سایر دستگاه‌های اجرایی نیز می‌توانند بر اساس قانون به ارائه این گونه آموزش‌ها بپردازند.
  ۳. بر اساس قوانین موجود، هیچ کدام از دستگاه‌های مجری حاکمیتی، از امتیاز و رجحانی نسبت به دستگاه‌های مجری دیگر برخوردار نبوده و همه در عرض یکدیگر قرار دارند.
  ۴. هیچ گونه منع قانونی نسبت به ارائه آموزش‌های مهارتی غیررسمی توسط ساختارهای رسمی آموزش از قبیل وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی وجود ندارد؛ بلکه بر اساس قوانین موجود، در این زمینه تکالیفی نیز بر عهده آنها گذاشته شده است.
- با توجه به موارد فوق، مسئله تولی‌گری واحد در حوزه آموزش‌های مهارتی غیررسمی قبلاً در قوانین کشور به‌ویژه قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی تعیین تکلیف شده و شورای عالی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی در این جایگاه قرار دارد و زیر نظر شورای عالی، سایر دستگاه‌های مربوطه وظیفه اجرای آموزش‌ها در حیطه‌های تعیین شده در قوانین موضوعه را بر عهده دارند. این دستگاه‌های اجرایی موظفند بر اساس چارچوب‌ها، استانداردها و ضوابطی که شورای عالی تصویب کرده است و نقش ایجاد هماهنگی و انسجام‌بخشی به این حوزه را دارند، فعالیت کنند. بنابراین، نمی‌توان هیچ‌یک از دستگاه‌های مجری از جمله سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور را به‌عنوان مرجع اصلی ارائه آموزش مهارتی غیررسمی کشور برگزید.

منابع و مآخذ

۱. اساسنامه سازمان صنایع دستی ایران، هیئت وزیران، ۱۳۸۳/۱۲/۲۴.
۲. آیین‌نامه اجرایی قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی، هیئت وزیران، ۱۳۹۷/۱۱/۲۴.
۳. آیین‌نامه اجرایی آموزشگاه‌های راندگی، هیئت وزیران، ۱۳۸۳/۱۲/۵.
۴. قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور، مجلس شورای اسلامی، ۱۳۶۷/۲/۱.
۵. قانون الزام فراگیری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای اشتغال به کار، مجلس شورای اسلامی، ۱۳۷۶/۳/۱۱.
۶. قانون آموزش مداوم جامعه پزشکی کشور، مجلس شورای اسلامی، ۱۳۷۵/۲/۱۲.
۷. قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش، مجلس شورای اسلامی، ۱۳۶۶/۱۱/۲۵.
۸. قانون اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مجلس شورای اسلامی، ۱۳۶۵/۱۲/۱۲.
۹. قانون بیمه بیکاری، مجلس شورای اسلامی، ۱۳۶۹/۶/۲۶.
۱۰. قانون تشکیل سازمان آموزش کشاورزی، مجلس شورا، ۱۳۵۴/۲/۲۸.
۱۱. قانون تشکیل سازمان پژوهش و نوسازی آموزشی، مجلس شورا، ۱۳۵۵/۴/۱۷.
۱۲. قانون حمایت از هنرمندان، استادکاران و فعالان صنایع دستی، مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۶/۱۰/۲۶.
۱۳. قانون کار، مجلس شورای اسلامی، ۱۳۶۹/۸/۲۹.
۱۴. قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای، مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۶/۸/۲۴.
۱۵. گزارش اظهار نظر کارشناسی درباره کلیات طرح اساسنامه سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۳۹۱۳/۲۷۰، ۱۴۰۲/۲/۱۸.
۱۶. مصوبه سیاست‌ها، حدود وظایف و نحوه فعالیت مراکز مجری آموزش‌های آزاد کشور، شورای عالی انقلاب فرهنگی، جلسه ۴۸۳ مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۳.
۱۷. مصوبه شرح وظایف تفصیلی وزارت جهاد کشاورزی، هیئت وزیران، ۱۳۸۱/۴/۲.
۱۸. مصوبه ضوابط تأسیس و نظارت بر آموزشگاه‌های آزاد هنری، شورای عالی انقلاب فرهنگی، مصوب جلسه ۴۷۷ مورخ ۱۳۸۰/۱/۲۱.

